

Dr hab. prof. UMCS Małgorzata Podolak

Lublin 2 grudnia 2019 r.

Katedra Systemów Politycznych i Praw Człowieka

Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS

Pl. Litewski 3 20-080 Lublin

e-mail: podolakm@op.pl

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr Marcina Pliszczyńskiego pt. *Znaczenie Partii Zieloni na polskiej scenie politycznej*, Szczecin 2019, ss. 299.

Dysertacja napisana pod kierunkiem naukowym dr. hab. Łukasza Tomczaka, prof. US, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Humanistyczny, Instytut Politologii i Europeistyki.

Problem badawczy

Należy pozytywnie ocenić wybór tematu dysertacji. Doktorant podjął się badania problematyki działalności polskiej Partii Zieloni, który nie był zbyt często przedmiotem badań polskich naukowców. Nieliczne monografie podejmują problematykę dotyczącą „zielonych”: Piotr Gliński, *Polscy Zieloni. Ruch społeczny w procesie zmian*, PAN 1996, Halina Lisicka, *Organizacje ekologiczne w polskich systemach politycznych*, Wrocław 1997, Przemysław Sadura, *Polski odcień zieleni: zielone idee i siły polityczne w Polsce*, Warszawa 2008.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. było doniosłym wydarzeniem historycznym i politycznym. Polityka ekologiczna w Polsce przeszła ewolucję początkowo skupiając się na ochronie poszczególnych pomników przyrody, aż do stania się podstawową funkcją zarówno państwa polskiego, jak i wszystkich

państw – członków Unii Europejskich. Ranga polityki ekologicznej wzrastała głównie w II połowie XX wieku.

W dzisiejszych czasach nie można tworzyć polityki gospodarczej czy społecznej w oderwaniu od środowiska. Stan środowiska wyznacza główne kierunki polityki państwa. Polska wkroczyła na drogę zrównoważonego rozwoju w okresie transformacji ustrojowej. Świadczyło o tym zainteresowanie elit politycznych wynikające w dużej mierze nie z podniesienia stanu ich świadomości, ale z uwarunkowań międzynarodowych. W 2004 r. przystępując do Unii Europejskiej musieliśmy dostosować nasze prawo do wymagań unijnych.

Wraz z zainteresowaniem ze strony polityków pojawiło się zainteresowanie ze strony grup społecznych, które z czasem ulegały instytucjonalizacji przekształcając się w partie polityczne.

Trudno doszukać się w literaturze przedmiotu kompleksowego opracowania dotyczącego analizy polskiej Partii Zielonych na scenie politycznej, stąd też należy pozytywnie ocenić wybór tematu przez Autora dotychczas nieopracowany w sposób wystarczający i kompleksowy na gruncie polskiej literatury przedmiotu.

Podjęty przez Doktoranta problem badawczy poszerza naszą wiedzę na temat działalności jednej z polskich partii politycznych. W dysertacji udało się połączyć aktualną problematykę politologiczną (działalność partii politycznej) z szeroko rozumianym systemem politycznym.

Tytuł rozprawy został sformułowany w sposób optymalny. Ma on charakter dynamiczny i polemiczny, wskazuje przedmiot i podmiot badań, co z kolei podkreśla kompleksowe zbadanie analizowanej problematyki. Rozprawa ma charakter monograficzny. Decyduje o tym wszechstronna i kompleksowa analiza i opis problemu badawczego.

Struktura rozprawy

Struktura rozprawy jest spójna, logiczna, przejrzysta, stanowi odzwierciedlenie tematu pracy. Logiczna jest także wewnętrzna struktura rozdziałów, konstruowana zazwyczaj z odwołaniem się do kryterium problemowego porządkowania zawartych w nim treści. Rozdziały stanowią spójną całość. Przyjęty przez Autora podział

konstrukcji pracy jest czytelny i konsekwentny. Struktura rozprawy jest wypracowana i przemyślana, oparta na klarownej koncepcji. Jedyne co budzić może zastrzeżenie to obszerność poszczególnych rozdziałów, gdyż widoczne są nieznaczne dysproporcje pomiędzy rozdziałami, np. pierwszy liczy 35 stron, drugi – 65, trzeci 67 i czwarty 85.

Treść rozprawy

Treść rozprawy mieści się w obszarze problemowym nauki o polityce i administracji. Poziom merytoryczny rozprawy zasługuje na pozytywną ocenę. Praca została napisana na bardzo dobrym poziomie merytorycznym w ujęciu analitycznym z wykorzystaniem bogatego materiału empirycznego dotyczącego Partii Zielonych i jej znaczenia na polskiej scenie politycznej. Praca składa się z czterech rozdziałów, które mają charakter problemowo-przedmiotowy.

We wstępie doktorant dokonał uzasadnienia wyboru i wartości podjętego tematu, zwracając uwagę na deficyt politologiczny polskojęzycznej literatury przedmiotu, która podejmowałaby kompleksowo analizę i syntezę polskiej Partii Zielonych i zadeklarował uzupełnienie tej luki. Autor pracy we wstępie zadeklarował politologiczne ujęcie problemu.

Obszernie Autor przedstawił metodologię badań, zastosowane metody i techniki badawcze, główny cel pracy, problemy badawcze oraz hipotezy. Hipotezy i pytania badawcze są sformułowane dojrzałe, interesująco i świadczą o dociekliwości badawczej Doktoranta. Cezura czasowa 2004-2019 nie budzi moich zastrzeżeń.

Pewien niedosyt może budzić jednak brak jednej hipotezy głównej.

Rozdział pierwszy *Myśl i ruchy ekologiczne* stanowi rozdział wprowadzający, teoretyczny. Autor przedstawi koncepcję myśli ekologicznej, filozoficzne i socjologiczne podstawy ekologizmu. Poruszono także problematykę ruchów ekologicznych, które wywodzą się z ruchów społecznych.

W rozdziale drugim *Powstanie i rozwój partii zielonych w Europie* zaprezentowano genezę i funkcjonowanie partii zielonych zarówno w Europie, jak i na polskiej scenie politycznej. Autor rzetelnie scharakteryzował strukturę organizacyjną partii w tym charakter członkostwa jednostek organizacyjnych głównych organów władzy, specyfikę przywództwa oraz organy kontrolne w partii.

Rozdział trzecim *Strategie i wyniki wyborcze polskiej Partii Zieloni* w mojej ocenie jest rozdziałem najbardziej wartościowym. Autor z kronikarską wręcz dokładnością analizuje aktywność wyborczą Partii Zieloni w wyborach, począwszy od 2004 r., aż do 2019 r. Analiza dotyczy zarówno wyborów na szczeblu samorządowym, parlamentarnych, prezydenckich oraz do Parlamentu Europejskiego. Rozdział kończy analiza wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2019 oraz zaprezentowanie innych rodzajów aktywności członków tj. protesty, demonstracje, debaty udział w marszach i paradach.

W rozdziale czwartym *Oblicze programowe polskiej Partii Zieloni* Autor analizuje program ugrupowania począwszy od kwestii światopoglądowych, poprzez wizję systemu demokratycznego państwa, polityki zagraniczną, społeczną i gospodarczą.

W zakończeniu Autor podsumowuje swoje badania i analizy będące potwierdzeniem hipotez i pytań badawczych oraz przedstawia końcowe wnioski.

Należy przyznać, że Doktorant z pełną swobodą porusza się w sferze analizowanych zjawisk wykazując się znajomością tematu. Dowodzi to po pierwsze, że Doktorant posiada wiedzę na temat działalności Partii Zielonych; po drugie – posiadał umiejętności w formułowaniu naukowych opinii (hipotezy badawcze, pytania, cele); po trzecie – potrafi przekazać swoją wiedzę w sposób komunikatywny.

Pod **względem formalnym** pracę ocenić należy jako staranną i poprawną. Na pochwałę zasługuje rzeczowość opracowania, wyjątkowo klarowna i uporządkowana narracja, komunikatywność tekstu. Dysertacja charakteryzuje się poprawnością terminologiczną, cechuje ją zwięzłość i komunikatywność. Precyzja i jasność, z którą Autor podszedł do używanych pojęć i definicji składa się w przypadku recenzowanej pracy na poprawnie stawiane myśli, zarówno w odniesieniu do tematu pracy jak i narracji. Język jest w pełni zgodny ze standardami naukowymi. Na pochwałę zasługuje poziomy edytorski pracy. Pewne zastrzeżenia mam do przypisów, ale generalnie są one wartościowe i informują czytelnika o wykorzystanych źródłach.

W pracy umieszczono schematy i tabele co niewątpliwie wpływa na lekturę pracy. Należy podkreślić, że zostały one przygotowane starannie, są czytelne i dobrze umiejscowione w poszczególnych rozdziałach pracy.

Założenia metodologiczne

Pod względem zastosowanej metodologii praca została przygotowana poprawnie. Autor w sposób właściwy postawił hipotezy, pytania i cele badawcze. Analiza została przeprowadzona na gruncie metod i technik badawczych właściwych naukom o polityce i administracji. Autor we wstępie określił, że *celem pracy było dokonanie analizy pozycji Partii Zielonych na polskiej scenie politycznej w trzech wymiarach: organizacji wewnętrznej, zaangażowania wyborczego i oblicza programowego*. Wobec tak postawionego celu Autor dokonał analizy dokumentów, w tym stanowisk, programów i uchwał centralnych władz partii, statutów i regulaminów partyjnych, protokołów z posiedzeń władz. Ze wstępu wynika, że Autor uczestniczył także w kongresach i spotkaniach władz partii.

Metody badawcze stosowane do rozwiązania podjętego przez Autora problemu naukowego wynikają wprost ze sformułowanych we wstępie rozważań, a stanowiły je przede wszystkim: metoda analizy porównawczej, metoda analizy systemowej, instytucjonalno-prawna, historyczna. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Doktorant starannie dokonał wyboru metod, wskazując jednocześnie, która metoda i w jakim zakresie będzie służyła do analizy poszczególnych aspektów definiowanego problemu.

Baza źródłowa

Doktorant wykazał się umiejętnością doboru źródeł oraz dobrą ich znajomością, o czym świadczy nie tylko treść dysertacji, ale także syntetyczne omówienie stanu badań i literatury przedmiotu, który dokonał we wstępie. Baza źródłowa obejmuje prawie 30 stron, stanowią ją dokumenty, uchwały, stanowiska, programy wyborcze, statuty partyjne, monografie i artykuły naukowe, prasa i netografia. Wiele publikacji jest w języku angielskim. Należy docenić ogromny wysiłek Autora w zebranie i uporządkowanie materiału do prezentacji tych zagadnień.

Uwagi polemiczne i porządkujące:

1. W dysertacji zdarzają się bardzo częste przypadki stosowania określenia „kraj” zamiast kategorii politologicznej „państwo”, np. s. 4, 36, 55, 58, 59 65 i in. Tymczasem w nauce o polityce nie stanowią one synonimów. Bardziej zasadne jest stosowanie pojęcia „państwo” – wyrażającego „polityczną organizację międzynarodową” oraz „podmiot w relacjach międzynarodowych”.

2. Brak pełnych imion przy nazwiskach, które pojawiają się po raz pierwszy w dysertacji, np. s. 45, 46,47

3. Mam dużo uwag do sporządzonych przypisów

- niekonsekwencja: w niektórych pozycjach podawane jest miejsce wydania i wydawnictwo, w innych nie.

- tytuły monografii podawane są *kursywą* lub stylem normalnym

- przy wielu pozycjach brak jest podanej strony

- podawane są po raz kolejny pełne opisy bibliograficzne zamiast *op. cit.* lub *Ibidem.*

4. stosowanie słowa „zapis” zamiast „przepis” np. w odniesieniu do ustaw.

5. niesłuszne jest zdanie umieszczone na stronie 40, iż *polityka ekologiczna państwa istnieje w Polsce od około dwudziestu lat*, czy to znaczy że pojawiła się około 2000 roku?

6. błąd w dacie wydania monografii mojego autorstwa *Polityka ekologiczna Polskie w okresie transformacji*, Lublin 2004, a nie 2014!, stąd też nieaktualne zasady polityki ekologicznej państwa na stronie 43. Zasad jest zdecydowanie więcej, np. integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi, subsydiarności, równego dostępu do środowiska przyrodniczego, przezorności, prewencji itd.

7. na stronie 48 i następnych Autor analizuje historię i cechy partii politycznych, chodzi mi o zdanie na stronie 50 *Cechą partii centrowych było umiarkowanie*. Czy to jedyna cecha partii centrowych?

8. zastanawiam się nad poprawnością językową używanych form żeńskich tj. polityczki, organizatorki, sympatyczki, członkinie.

Reasumując stwierdzam, że Autor wywiązał się z zadania badawczego, należycie przyswoił sobie i poszerzył dorobek w zakresie przedmiotu badawczego, wykazał się umiejętnością prowadzenia wywodu naukowego. Problematyka partii politycznych, a szczególnie Partii Zielonych w pełni zasługuje, aby być przedmiotem badań naukowych.

Podsumowując należy pozytywnie ocenić wybór obszaru badawczego. Na podkreślenie zasługuje wartość merytoryczna dysertacji, zdefiniowanie problemu badawczego, określenie celów, problemów, pytań i hipotez badawczych oraz opracowanie autorskiego modelu analizy w celu weryfikacji hipotez i odpowiedzi na postawione pytania badawcze. Dysertacja stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i istotnej doniosłości, zwłaszcza w warstwie praktycznej.

Biorąc pod uwagę całokształt wysiłków badawczych Doktoranta i walory rozprawy pragnę stwierdzić, że przedłożona rozprawa doktorska spełnia wymogi ustawowe stawiane tego typu pracom, wnioskuję więc o dopuszczenie mgra Marcina Pliszczyńskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Małgorzata Podolak